

Spannend, stickers sparen

‘Focus verleggen van straffen naar belonen’

Alex de Bruijn bekijkt hoe veel stickers kinderen al gespaard hebben.

Foto's Mirjam van der Hoek

Flippo's, Pokémon, voetbalplaatjes, smurfen en wuppie's. Wie kent ze niet? Sparen is een nationale hobby en dat lag aan de basis van het beloningssysteem *Goed Zo!*: door goed gedrag een stickeralbum vol sparen. Bedenker van het spaarsysteem, Alex de Bruijn: 'Zo kunnen leraren de focus verleggen van straffen naar belonen.'

In het idyllische, winters ogende plaatsje Noordeloos in de Alblasserwaard staat de School met de Bijbel van directeur Alex de Bruijn. Hij bedacht vorig jaar het spaarsysteem, behorend bij *Goed Zo!*, dat inmiddels (sinds de lancering in september) op zo'n 45 scholen in het land gebruikt wordt. Zijn motieven: 'In het onderwijs worstelen we met straffen en belonen. De mens is geneigd zich te focussen op negatieve dingen. Als je niet uitkijkt, ben je in de klas alleen maar bezig met waarschuwen en benoemen wat kinderen niet goed doen. Achterstevoren in je bankje? Streepje achter je naam! Door de klas roepen? Streepje! Hollen in de gang? Streepje! Drie streepjes? Straf! Daar wilde ik vanaf. Ik wilde de focus verleggen naar positief gedrag, zeker omdat uit onderzoek blijkt dat tegen één keer straffen vier keer belonen moet staan, wil de balans goed blijven. Beschouw het als een emotionele bankrekening. Bij elke keer belonen stort je één euro, bij elke keer straffen haal je er vier af.'

Spaarzaam volkje

Goed Zo! is een hulpmiddel voor structurele aandacht voor belonen. Het bestaat uit een stickeralbum met plek voor ruim honderd stickertjes, verdeeld over verschillende schoolvakken. Middenbouw en bovenbouw hebben hun eigen album en elke pagina bevat een educatieve

opdracht, zoals: *In welke groente zit het meeste vitamine C, in witlof, paprika of spruitjes? Wanneer is de Europese Unie opgericht, in 1956, 1957 of 1958?* 'We kennen allemaal wel het incidentele stickertje voor een goede prestatie, bijvoorbeeld het kennen van de tafels, maar mij gaat het om gedrag', legt De Bruijn uit. 'Ik kwam op het idee door de successen van supermarkten met allerlei spaaracties. Nederland is een spaarzaam volkje. Elk kind spaart en ruilt wel iets, van luciferdoosjes tot parfumsflesjes, dus ik dacht dat zo iets wel aan zou slaan.'

Losbarsten

Het is drie uur en leerkracht Nelly van Meuwen van groep 5 deelt stickers uit. Eerst bespreekt ze met de kinderen of ze zich gehouden hebben aan de regel van vandaag: allemaal rustig doorwerken. 'Wie vond van zichzelf dat hij zich niet zo goed aan de regel heeft gehouden?' Joris steekt zijn vinger op. 'Ik heb best veel om me heen zitten kijken. Dat doe ik eigenlijk altijd wel een beetje.' De juf: 'En heeft je werk daaronder geleden?' Joris weer: 'Nou neuh, niet echt. Ik heb wel bijna alles af.' Dan haalt juf Nelly het bakje met stickers tevoorschijn en mag elk kind – ja, de hele klas heeft vandaag een sticker verdiend – zonder te kijken er een greep in doen. En dan barst het los: 'Oh, die heb ik al? Wil jij deze? Dan wil ik van jou die!' 'Ik heb er nog maar twee nodig bij bewegingsonderwijs!' De kinderen lopen door de klas om te kijken of er nog wat te ruilen valt en hoeveel stickertjes de klasgenootjes al hebben.

Geen wondermiddel

Ook bij leraar Marten van den Brink in groep 4 is de spanning te voelen als de pot met stickers tevoorschijn komt. Op het bord staat de regel van vandaag: *Wat vragen? Vinger opsteken!* Martin pakt een stickertje en zegt: 'Ik hoef er nog maar drie bij geschiedenis, dan heb ik die pagina vol!' Desgevraagd: 'Ja, ik heb wel eens geen stickertje gehad. Eén, twee of drie keer, dat weet ik niet meer. Dat vond ik niet leuk.' Van den Brink

vertelt: 'Ik ben geen leraar die alles klakkeloos invoert. Maar dit vond ik wel de moeite waard. Ik heb een enthousiaste, drukke groep. Om te voorkomen dat ik constant aan het reageren ben op negatief gedrag, wilde ik een middel hebben om de kinderen positief te benaderen. En *Goed Zo!* is een handig middel. Ik schrijf elke dag een regel op het bord, en dan niet "Je mag dit niet" en "Je mag dat niet", maar positief gesteld: "Als ik binnenkom, luistert iedereen meteen", of "Iets vragen, vinger opsteken". En daar let ik die dag dan op. En dat werkt! Het is geen wondermiddel, maar wel een manier om elke dag even gedrag aan de orde te stellen. Ik vind dat een goede

inkomen – dan krijgen ze een taakstraf van een half uur. Dat moet wel iets nuttigs zijn, dus bijvoorbeeld de kleuterjuf helpen met potloden slijpen of het schoolplein aanvegen. Door *Goed Zo!* is ook het niet belonen een straf geworden. Als een kind geen stickertje krijgt en de rest van de klas wel, komt dat best hard aan en heeft dat dus effect.' De Bruijn benadrukt dat belonen niet alleen goed is in een moeilijke klas, 'maar juist ook voor kinderen die het goed doen. Zij horen nooit iets, want van hen hebben we immers geen last. Ook zij verdienen het om beloond te worden.'

Ciska de Graaff *

Tegen één keer straffen moet vier keer belonen staan, wil de balans goed blijven.

tijdsinvestering, want het heeft een positieve uitwerking op de groep.'

Nuttige straf

De School met de Bijbel in Noordoost gebruikt het systeem in groep 4, 5 en 6. Groep 7 volgt binnenkort. Directeur De Bruijn ziet effect in de groepen. 'Niet dat we hiermee niet meer hoeven te straffen, maar de sfeer is er wel beter op geworden. Als kinderen echter drie keer een overtreding begaan - hollen in de gang, schreeuwen, elkaar opzettelijk uitlachen, duwend en trekkend de school

Meer informatie over *Goed Zo!* is te vinden op www.goed-zo.nl, www.uitgeverijstam.nl of www.schoolsupport.nl. Vijf albums met bijbehorende stickers en docentenhandleiding kosten € 22,50.